

ȘCOALA NOASTRĂ

REVISTĂ LUNARĂ DE EDUCAȚIE -
CULTURĂ PROFESIONALĂ ȘI
AFIRMARE NAȚIONALĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Director: **D. Mărgineanu.**

Zalău
Anul XIII.
No. 10.

CUPRINSUL :

<i>D. Mărgineanu</i> : De nașterea Mântuitorului —	321
<i>Gr. C. Probaje</i> : Educația națională — —	323
<i>Ion Gruia</i> : Educație și instrucție în șc. primară — — — —	325
<i>I. R. Chelișteanu</i> : Contribuiri la istoricul învățământului primar în jud. Sălaj	328
<i>Simion Oros</i> : Din trecutul dăscălimii Sălăjane II. — — — —	330
<i>Pantiș Ilie</i> : Români din Ungaria — —	333
<i>Valeriu Gr. Sima</i> : Căminul cultural — — —	335
<i>A. Crișan</i> : Ioan Botezătorul — — —	336
<i>D. A. Forțofoiu</i> : Moș Crăciun — — — —	339
<i>Grigore Bugarin</i> : Mihai Lungianu — — —	340
<i>Mihail Lungianu</i> : Nașterea copilului ceresc —	342
Pagina asociației — — —	347
CRONICĂ - INFORMAȚIUNI :	348

Solemnitatea dela Satu-Mare. — Imnul național în școlile din Cehoslovacia. — Carnetele CFR. pe 1937 ale decorațiilor și medaliaților de război. — Serbare antirevizionistă la Nușfalău. — Cerc cultural în comuna Buciumi. — Marea intrunire antirevizionistă dela Tășnad. — Examenul de înaintare dela Centrul Oradea. — Ținerea congresului pedagogic. — În atenținea tuturor membrilor corpului didactic.

CĂRȚI : 354

Caracterul românesc al Transilvaniei și Banatului. — Analele de Psihologie. — Pensionarea funcționarilor publici.

Buletinul Revizoratului Școlar — 358

ȘCOALA NOASTRĂ

Revistă lunară de educație-cultură profesională și afirmare națională

De nașterea Mântuitorului

Dela începutul creștinismului, aniversarea nașterii Mântuitorului Isus, a fost cel mai puternic prilej de reculegere și înălțare sufletească către idealuri nobile și superioare, purificarea sufletească spre sublimul dumnezeesc. Steaua prevestitoare a celei mai mari bucurii, luminând calea magilor și oprită deasupra peșterii din Betleemul Iudeii, luminează calea vieții omenesci pentru toate timpurile, iar noul cântec îngeresc difuzează mesajul viu de bucurie, prin enunțarea principiului de temelie al creștinismului: „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace și între oameni bună voie“.

Puterile cerești și pământești unite în nașterea copilului divin, pun astfel baza iubirii și păcii eterne, singurele forțe salvatoare ale omenirii din svârcolirile cotidiene chinuitoare și din ghiarele pierzării, spre care omul este atras tot mereu, în tot timpul vieții sale.

Conștiința salvării spirituale străbate cu fior sufletele. Credințele deșarte antice și întunerecul care torturau lumea, sunt înlocuite prin Soarele dreptății, care prin razele sale încălzește toate popoarele și luminează inimile cu „lumina vie“. Izvorul vieții veșnice, cu puterea sa răcoritoare, devine accesibil pentru „toți cei însetoși“.

Oare câți din creștinii declarați se pătrund cu adevărat de măreția evenimentului Nașterii Mântuitorului lumii? Câți urmează calea trasată de această taină Salvatoare și câți aleargă la izvorul vieții? Cine ar putea spune?

* * *

Aniversarea nașterii Mântuitorului a fost în cursul celor 20 de veacuri nu numai un prilej de apropiere spirituală între diferite popoare, ci în același timp și un stimulent de dezvoltare culturală specifică națiunilor în manifestările de exteriorizarea sentimentelor de bucuria marelui Sărbători.

Noi Românii putem afirma cu toată hotărîrea că, dintre toate sărbătorile religioase, Crăciunul este cea mai însemnată. Cu ocazia acestei sărbători se sădește atîta bucurie și mulțumire în sufletele copiilor ca nicicînd altă dată. Românii îmbracă această sărbătoare într'o haină de o înaltă splendoare spirituală. Manifestările sufletești atît de plastice, multiple și caracteristice specificului național, ca: Moș Ajun, Steaua, Vicleimul, Buhaiul; colindele și diferitele obiceiuri din moși strămoși, îmbracă bucuria creștinătății într'o duioasă armonie sufletească pe întreg întinsul pămîntului românesc.

Și în aceste manifestări exterioare de Crăciun s'a păstrat și dezvoltat în mare măsură caracterul nostru etnic în limbă și obiceiuri. Dar a dezvoltat și credința în sufletul românesc, despre concepția Crăciunului nostru, care înseamnă și ziua refacerii în spre mai bine a omului, simbolizată prin nașterea Mîntuitorului și sacrificiului Lui suprem cu cea mai largă bunătate, iubire și blîndețe, concretizată în sublimul principiu al Mîntuitorului: **Să iubesti și pe dușmanii tăi și să te rogi pentru ei.** Românul are o nobilă resemnare prin proverbul: „Fă bine și așteaptă rău” sau inversându-o: „Făcându-ți cineva rău, tu să-i faci bine”.

* * *

În mijlocul dezechilibrului social și'n bătaia curentelor amenințătoare de civilizație, pornite din apus și răsărit, în care sărbătorim noi astăzi Crăciunul, bucuria sărbătoarei este străbătută de o înfrigurare generală.

Să înlăturăm această înfrigurare de tortură prin apropierea de Mîntuitorul nostru, care ne învață cu atîta modestie, umilință și blîndețe la iubirea adevărată: **iubirea deapropelui.**

Numai astfel se va naște și pentru noi Mîntuitor și ne vom putea integra în opera pentru întronarea principiului fundamental al creștinătății: . . . și pe pămînt pace și între oameni bună voie”.

D. Mărgineanu.

Educația națională

Timpurile de mari și grele griji de astăzi, ne pun în față probleme de o importanță covârșitoare, cari pentru prestigiul și existența neamului reclamă o grabnică rezolvare. Și problema educației naționale, ce trebuie să se facă în timpurile de astăzi, ne-o punem în primul rând noi educatorii, care nu trebuie să uităm un moment, că în mâna noastră stă soarta neamului din care facem parte.

Să arătăm acum înțelesul, pe care trebuie să-l dăm educației naționale. Ea constă în dezvoltarea elementelor din individ, pentru a-l face să se simtă strâns legat de grupul din care face parte, ideal diametral opus socialiștilor integrali, cari în rătăcirea lor susțin o unitate umană în sensul ca toată omenirea să formeze o singură familie. Om în general nu există. Există însă indivizi **grupați** și care se comportă după: tendințe, aspirații de viitor, creații spirituale, configurație geografică, limbă rasă, etc. Există deci indivizi cari fiind grupați după aceste note formează popoarele. De aici apare logica și necesitatea imperioasă a unei educații a națiunii, a unei educații a fiecărui popor în parte, nu a omenirii întregi, neputându-se exclude diferențele individuale. Formarea individului în sensul iubirii de neam și de patrie, nu exclude scopul general al educației. Din contră. Un element de foarte mare valoare ce face ca popoarele să se simtă aproape unele de altele e cultura, fiind că numai în cultură găsim concretizată forma idealului. Popoarele nu se deosebesc între ele prin ideal, ci prin activitatea continuă ce o desfășoară pentru a realiza acest ideal. În sensul acesta se obține progresul omenirii prin progresul fiecărui popor în parte.

Prin educația națională stabilim legătura cu trecutul, fiindcă numai această legătură ne ține și în măsura în care suntem stăpâni pe trecut, suntem și pe prezent. Trecutul nostru e glorios, el va fi un izvor nesecat din care sufletul românesc să capete puteri nouă pentru a înfrânge greutatea

ce ni le pune viața în față, asigurând în felul acesta izbânda vremii ce va veni. Eroismul părinților noștri și al tuturor celor dinaintea noastră, ne va fi imbold, pildă de urmat, urmându-i pe ei e o dovadă eclatantă că ne iubim țara și neamul pentru care și-au vărsat sângele. Așa concepem cultul trecutului în formarea sufletului poporului român. Când trecutul unui neam e dizolvat, baza acelu neam se clatină. El apare deci ca un sfat de cumințenie pentru prezent, ca un idealism mai curat.

Prin educația națională rezultă sufletul național ce trăește în granițele unui popor. Cum clădim acest suflet? Șovinismul ne e îngăduit? Nu ne e permis a nega drepturile firești ale popoarelor de a se desvolta conform aspirațiilor lor, deci nu ne e permis a fi șovini față de minoritari, dar ne e permis și e o obligație sfântă a noastră ca să dezvoltăm facultățile poporului nostru până la maximum, făcând o pastă românească indisolubilă și legată de pământul și sufletul patriei. Ca învățători un lucru ni se impune și anume: de a nu confunda persoana cu instituția pe care o servim. Țara o purtăm fiecare din noi în suflet, dar nu putem face ce vrem decât ieșind din grupul din care facem parte.

Educația națională de astăzi constă în intensificarea, pătrunderea cât mai adânc în suflet că fiecare purtăm prestigiul țării și suntem obligați să luptăm pentru propășirea neamului și păstrarea pământului lui, valorat de viața ce s'a trăit pe el.

Gr. C. Probaje.

EDUCAȚIE ȘI INSTRUCȚIE ÎN ȘCOALA PRIMARĂ

Motto: Nici un serviciu mai mare nu putem aduce patriei, decât să educăm și să învățăm tineretul. . . (Cicero)

Inainte de a trece la dezvoltarea subiectului ce am de tratat, gășesc că e mai bine să reamintesc, ce se înțelege prin instrucție și educație în școala primară.

I. Prin instrucție se urmărește să formeze valori cu un bagaj de cunoștințe abstracte, complect desorientați și neputincioși în atingere cu imperativele realității. (P. I. Gheată.)

II. Prin educație se înțelege o intervenție conștientă și continuă asupra copilului, pentru a dezvolta prin cultură germenii de viață.

În „Școala Educativă“ N. Moisescu face o paralelă între școala care are de scop instrucția (adică școala veche) și între școala care are de scop educația (adică școala nouă).

Pe prima o numește școala instructivă și pe a doua școala educativă. Iată câteva puncte mai principale din această paralelă.

Școala instructivă:

1. Instrucția e scopul școlii.
2. Dă elevului cunoștințe multe și risipite.
3. Nu studiază sufletul copilului făcându-l sclav cărții.
4. Uniformizează individualitățile lăsând elevul în pasivitate.
5. Are formă expozitivă, formând oameni de idei.
6. Nu le formează caracterul moral.
7. Neglijează educația fizică.

Școala educativă:

1. Educația e scopul școlii.
2. Dă un fond intelectual concentrat, un fond de gândire.
3. Studiază sufletul copilului făcându-l autorul cărții.
4. Respectă individualitățile, făcându-l pe elev activ.
5. Formă euristică, formând oameni de acțiune.
6. Se caută formarea caracterului moral.
7. Se ocupă de educația fizică a elevului, jucând rolul unui adevărat educator.

Din aceste câteva puncte înșirate ce împreună cu altele compun paralela, reese clar scopul pe care-l urmărește instrucția și pe care-l urmărește educația.

Școala instructivă sau școala veche, era școala valorilor pasive, care acumula cunoștințe fără să acționeze asupra mediului colectiv. Erudiții școlii clasice știu ceiace nu știe toată lumea, dar nu știu ceiace știe cel din urmă om.

Problema educației propriu zise, nu e problemă de actualitate, ci ea a preocupat lumea celor cari au căutat să dea o îndrumare adevărată cu mult înainte, pentru ca pasul hotărîtor spre întronarea adevăratei școli active să fie realizat.

Naturalistul francez Fabre a fost incontinuu preocupat, din tinerețe, de când era învățător copiilor. Pentru el educația însemna: mai multă lumină, mai multă iubire față de copil.

Copilul, în dezvoltarea sa, urcă trei trepte de educație ș. a.:

I. Treapta întâia de educație este cea pe care o primește în familie.

II. A doua treaptă pe care o urcă copilul este mediul social. În familie și mediul social copilul își formează judecată asupra frumosului demn și asupra urîtului nedemn de urmat.

III. În sfârșit copilul urcă a treia treaptă de educație care este școala. Școala e cea care îl adâncește, îl clasifică și îl îndrumază pe calea demnă de urmat.

Precum un artist, ca să poată corespunde chemării sale, e dator să cunoască cu cea mai mare exactitate obiectul artei sale, de ex. pictorul: culorile, formele, amestecul culorilor, legile naturii și umbrei, etc. Educația fiind o artă, acel artist care este învățătorul, trebuie să cunoască legile naturii omenești.

Copilul la naștere, moștenește prin ereditate viața animalică, înzestrat cu aceleași instincte ca și la un animal. În felul acesta copilul poate fi considerat un mic animal, cu singura deosebire că are predispoziții pentru dezvoltarea fizică, intelectuală și morală. Pentru ca aceste predispoziții să se dezvolte și să se transforme în caractere, sau fapte complete, au nevoie de anumite condițiuni favorabile, care se datoresc educației.

Pentru a vedea ce mare importanță are educația asupra dezvoltării copilului, vom arăta și un mic exemplu.

Un copil lăsat în voia soartei, fără a-i da vreo îngrijire, ar muri sau dacă ar trăi, și-ar dezvolta fizicul în direcția în care a pornit: de a se hrăni, agăța, fugi, țipa, etc. Cât privește partea

sufletească, ar fi tot așa de periculos ca și un animal sălbatic. Nu ar fi capabil de sentimente superioare, de a judeca, ci existența lui va consta din nenumărate instincte din care cauză nu ar progresa. Nu tot așa se întâmplă cu un copil educat. Iată cum lucrează educația din punct de vedere sufletesc:

Prin educație cunoștințele copilului se precizează, separându-se de iluzii, se dirijează facultățile mintale.

În ceea ce privește atenția, cât să se concentreze; memoria cât să se păstreze; imaginația, cum să se combine fenomenele sufletesti; judecata, cum să se verifice înălțându-l spre personalitatea spirituală.

Din punct de vedere fizic: Cum să se săvârșească mișcările fizice ca, jocurile, mișcările ritmice, gimnastica, precum și deprinderile ca, spălatul feței, mâinilor, ținerea corpului într-o poziție corectă, etc. înălțându-l pe copil spre perfecțiune.

Din punct de vedere moral: Educația ridică pe copil dela preocupările mărunte și sentimentele inferioare la sentimentele superioare ca, sentimentul estetic, juridic, religios, intelectual, moral, etc.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Totodată răsar sub influința educației: rațiunea, conștiința morală, adică deosebirea răului de bine și forța virtuților, adică dispozițiile prin care suntem îndemnați în orice moment a face bine ca, bunătatea, dreptatea, cumpătatea, mila, religiozitatea, iubirea aproapelui, sinceritatea, etc. evitând răul.

Pentru a ajunge însă la o personalitate morală și spirituală nu trebuie să lipsească nici actele voluntare cum lipsesc la animale. Dar pentru ca un copil să fie capabil de acte voluntare, ne servim tot de educație. Astfel punem pe copil să săvârșească anumite lucruri ca, să scrie, să numere, să se joace, să citească, să ajute pe altul, să nu fure, să nu mintă, etc.

Cu alte cuvinte, din câte trele puncte de vedere, educația saltă pe copil dela individualitatea animalică la personalitatea spirituală și morală, cristalizând o conștiință morală altoită pe virtuți. Știind acum, ce este educația și ce rost are ea pentru copil, să vedem ce importanță are ea pentru omenire.

Toate generațiile din toate timpurile s'au străduit pentru a ajunge acelaș tot: o viață din ce în ce mai desăvârșită. Ca să ajungă la acest scop, societatea trebuie să progreseze încet-încet. Dar o generație progresează sprijinindu-se și cunoscând progresele generației anterioare. — Un exemplu practic ne va lămuri.

Anul acesta un număr de zidari înalță un sfert dintr'o clădire. Anul viitor vine o altă serie de zidari. Dacă noii zidari ar începe și ei din nou, ar face și ei tot un sfert, deci față de primii nu ar progresa cu nimic. Dar, dacă continuă lucrarea celor dintâi, progresează cu mult. Așa se întâmplă cu progresul generațiilor.

Cunoscând rolul covârșitor pe care îl are educația în școală asupra dezvoltării copilului în perioada școlarității, se cere din partea învățătorilor o muncă asidună și conștiincioasă asupra micilor vârstare ce i se încredințează pentru a forma pe adevărații oameni de mâine, cu o pregătire cât mai temeinică, pe care România încă tânără ca formație și consolidare, va trebui să se sprijine în orice moment.

Ion Gruia, inv. dir.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CONTRIBUIRI LA ISTORICUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR ÎN JUDEȚUL SĂLAJ

O oficialitatea Județului Solnocului de mijloc, în ședința sa ținută în 16 Septembrie 1808 în Jibou, a hotărât că la toți pretorii de pe teritoriul acestui județ să trimită următoarea dispoziție:

«Guberniul împărațesc cu data de 1 August 1808 și cu numărul 5398 dispune preagrafios, ca toți locuitorii, fără deosebire de naționalitate și religie, să fie constrânși ca pe copiii lor, cari nu sunt încă desvoltați trupește să lucreze la câmp sau în ceva atelier de meserie, *să-i poarte la școală*. — Aceste dispoziții ne silind copiii să frecventeze școala, aceștia se cresc nu numai în duriția lor naturală, dar devin oameni periculoși pentru ordinea publică, crescând ca vitele.

Di pretor se face răspunzător ca în plasa sa să grijească, ca acei copii cari sunt nevrâstnici încă pentru lucruri mai grele, să frecventeze școala cu sârguință și să învețe carte.»

Documentul la care se referențe oficialitatea județeană, este următorul:

«5398—1808. Cunoscând că, s'au arădicat în patria a-

ceasta în multe sate și localități edificii școlare, iar în aceste prin râvna poporului funghează învățători și rectori, cu toate-aceste mulți sunt din popor ca în loc să-și deie copiii la școală unde să fie instruiți în scris și cetit, cu deosebire să fie instruiți în Religia lor și în alte științe morale, — nu și trimit copiii la școală nici în comunele acele unde sunt școli și învățători, dar îi lasă să crească în duriția lor naturală, a aflat de lipsă acest Guberniu ca să vă pună de datorință, sub răspundere grea ca în toate acele sate unde se află școli și învățători, pe toți locuitorii acelor comune să-i constrângeți fără deosebire de naționalitate și religie, și sub pedeapsă, ca să-și trimită copiii la școala unde se propune după a lor religie.

D-Voastră veți raporta din timp în timp funcționarilor mai mari ai D-Voastre despre starea învățământului, iar pe părinții cari nu-și vor trimite copiii la școală, îi veți pedepsi.»

Dela Gubernatorul Marelui Principat al Ardealului.

BCU Cluj / Central Cluj, la 1 August 1808.

Conte Bánffy Guvernator.

Aceste dispozițiuni sunt traduse după originalul unguresc.

Ion Russu Chelințeanu
încălzător.

DIN TRECUTUL DĂSCĂLIMII SĂLĂJENE

II. PREȘEDINȚII.

Reuniunea, respectivă Asociația Învățătorilor dela înființare a avut ca președinți pe următorii:

1. Vicarul Demetriu Coroian 1870—1874,
2. Vicarul Alimpiu Barboloviciu 1874—1913,
3. Simon Oros inv. Șimleu 1913—1919,
4. Emil Pocola inv. Bocșa 1919—1926,
5. Simion Oros inv. Șimleu 1926—1936.

Comitetul ales în adunarea generală din 1933, est format cum urmează:

Președinte: Simion Oros inv. Șimleu,

Vicepreședinte: Dumitru Ilea inv. dir. Jibou,

Secretar: Valer Oșianu inv. dir. Crasna,

Casier: Augustin Maxim inv. dir. Tihău,

Membrii: Eugen Șimonca, Asuajul de sus; Alexandru Pop, Zălau; Ioan Cleja, Carei; Ioan Filip, Tășnad; Nicolae Căprariu, Horoatul-Crasnei.

Comisia Cenzorilor: Gregoriu Rusu, Cig; Ambrosiu Sabou Vășad și Ioan Rogneanu, Nușfalău.

SITUAȚIA MATERIALĂ

Reuniunea Învățătorilor Români Sălăjeni, în anul 1910 avea următoarea situație materială:

60 acții la diferite bănci în valoare de cor.	—	10700
Depuneri	— — — — —	„ — 195.60
Excedent	— — — — —	„ — 53.20
		Total: „ — 10868.80
La membrii taxe restante	— — — cor.	— 811.08
Biblioteca în valoare de	— — —	„ — 250

La olaltă: cor. — 12009,88

Dar din veniturile Reuniunii s'au dat ajutoare însemnate membrilor avizați și anume: ajutoare familiilor și orfanilor

de învățători în 47 cazuri 1689 cor. 92 fil. Escontenări învățătorilor, foști membri, în 53 cazuri 1884 cor. 78 fil., în total 3574 cor. 70 fil.

Din anul 1919 începând până la finea anului 1935, Asociația a încasat dela membrii cu titlu de cotizație, suma de lei 365.656.

Din această sumă s'a cheltuit :

Cotizații către Asoc. Gen. a Înv.	— —	Lei	43132
„ „ „ Region. „ „	— —	„	62152
		Total: „	106005
Subsecțiilor cota cuvenită	— — — —	„	73127
		La olaltă: „	179132
Fonduri existente	— — — —	„	45145
Cheltueli de administrație și diferite	— —	„	141379
		Total general: Lei	365656

Mai are Asociația acții la diferite bănci în valoare de 3100 lei.

REALIZĂRI

1. În anul 1910, a editat broșura »Memorialul jubilar al Reuniunii Învățătorilor Români Sălăjeni« scris de Simion Oros secretarul general al Reuniunii.

2. În anul 1912, în Șimleul-Silvaniei se înființează »Gazeta Învățătorilor«, având ca redactor pe Ioan P. Lazar și ca secretar de redacție pe Simion Oros.

3. În anul 1924, tot la inițiativa învățătorilor din Șimleu s'a pus baza revistei »Școala Noastră« care și azi e în serviciul învățătorilor sub conducerea dlui Dumitru Mărgineanu, inspector școlar.

4. Banca Învățătorilor, ia ființă în anul 1933, având ca director pe dl D. Mărgineanu, la a cărui inițiativă s'a și născut. La 1 Ianuarie 1934, Banca avea 252 membri cu un capital social subscris de lei 1.007,000 și vărsat 720.150 lei.

La 31 Decembrie 1935, Banca are 350 de membri cu un capital subscris de lei 1.555.000 și vărsat 1.496.709 lei.

5. Deodată cu înființarea Băncii Înv. s'a înființat și Societatea de Ajutor. Contul cotizației Societății de Ajutor se prezintă astfel :

Soldul contului la 1 Ianuarie 1935	— —	Lei	94200
Incasări în cursul anului	— — — —	„	370425
		Total: Lei	464635

S'au achitat ajutoare pentru decedați și s'au trecut cotele conform regulamentului la fondurile respective — Lei 298035

Soldul contului la 31 Decembrie 1935 — — „ 166600

6. În anul 1924 s'a înființat Societatea de cântări a învățătorilor pe plase, iar în 1935 pe județ. Această societate, având ca dirijor pe dl Simion Oros înv. în Șimleu, a dat în Zălau și Șimleu mai multe concerte bine apreciate.

7. Asociația mai avea o bibliotecă cu 200 volume. Această bibliotecă în 1919 a fost devastată cu desăvârșire de armata roșie a săcuilor, al cărei stat major era în Șimleu.

8. La stăruința și cu concursul dlui Insp. Mărgineanu, în vara anului 1935 în Zălau s'a organizat un curs de vară pentru lucru manual (modelaj și molaj) sub conducerea dlui Ioan Avram, înv. sculptor, la care au participat în serii, aproape 250 învățători.

Cămin pentru fiii de învățători în județ nu este. Se speră însă că și această problemă se va rezolva după ce situația materială a învățătorilor se va ameliora și consolida puțin.

Pentru participarea la cursurile de vară organizate de Asoc. Gen. a În., Asociația noastră a acordat burse. Pentru primul și al doilea curs la câte 2 — 2 învățători câte 1000 — 1000 lei în total 4000 lei, iar pentru cursul din urmă (1936) câte 2000 — 2000 lei pentru doi învățători cari au participat.

Asociația nu are local propriu. Arhiva, biblioteca și mobilierul de care dispune, sunt așezate în edificiul școlii primare de stat din Șimleu.

Sperăm că viitorul ne va aduce mai mult noroc ca trecutul și atât Banca Învățătorilor, cât și Asociația vor avea localuri proprii și se va ridica și un cămin pentru fiii de înv.

La înfăptuirea acestora însă trebuie voință tare, solidaritate deplină și jertfă materială suficientă.

Simion Oros.

ROMÂNII DIN UNGARIA

După războiul cel mare, politica externă și internă a țării, a făcut să privească peste hotare problema Românilor. Această problemă de o importanță covârșitoare a neamului, a rămas doar în grija a două sau trei iredente inimoase, veniți de peste hotare, refugiați fiind de groaza persecuțiunilor la cari au fost supuși, în mod cu totul barbar.

Din date concrete, în țările megieșe și'n țările îndepărtate din Balcani, trăiesc 1.800.000 de Români, plus 200.000 Români peste ocean, în continentul America, după cum relatează anuarul «Uj Előre». Deci cei 16.000.000 de Români și cu 2.000.000 suflete românești din țările străine, dau un total de 18.000.000 Români.

Viața acestor 2.000.000 Români de peste hotare, a ajuns într'o critică și-o luptă disperată, pentru a putea ține piept acelor state ne'ntelegătoare, cari nu acordă libertate minorităților, cu toate încheierile de angajamente solemne, pentru respectarea tratatelor de pace și de drept internațional.

O privire asupra elementului românesc din Ungaria, e extrem de critică situația lor, deoarece Ungurii, nu respectă tratatele dela Neuilly și Trianon, pentru acordarea drepturilor cetățenești, prevăzute și promise, dar nerespectate. Din contră ei ne acuză forului superior din Geneva, că procedeul nostru este barbar, față de minoritățile din România, dar oare nu ei au înaintat 29 plângeri la Geneva, dar au replicat ai noștrii energic, aducând cele mai zdrobitoare argumente inumane, aplicate de Budapesta, fraților noștri.

În Ungaria, pe o suprafață de 5000 km. locuiesc un număr de 60.000 de Români, repartizați în județele: Bihor, Arad și Cenad (parte rămasă în Ungaria), Jász, Szabolcs, Hajdu, Borsod și Nógrád.

Din totalul de 60.000 suflete românești, după statisticile mincinoase ale Ungariei din 1930, numărul românilor s'ar fi redus cu 75%, adică rămânând 16.221 suflete. Astfel de afirmații sunt luate din domeniul fanteziei, deoarece afirmațiile deputatului maghiar Victor Knaller, (în ședința din 13 Noem-

vrie 1925 a parlamentului maghiar) că numărul Românilor din această țară e aproximativ de 50.000 suflete *).

Este rușine nației maghiare de modul barbar al procesului cu minoritatea românească, căci după pacea din Trianon, Românii aveau 37 școli confesionale ortodoxe și unite; au mai rămas 2—3 școli, în care se învață scris-cetitul numai în cl. I.—II., iar în restul claselor, maghiarii învață pe frații noștri, numai ungurește.

Sfintele locașuri de reculegere sufletească în număr de 34, (18 ort. și 16 unite) din cari au fost alungați slujitorii altarului, rămânând 8 preoți, (5 ort. și 3 uniți), iar restul de 26 parohii au rămas fără conducători spirituali, lăsate pradă pentru maghiarizarea lor completă.

Aventurierul mitropolit siro-iacobit de Szentes, Németh Ștefan, avea intenția de a înființa «Biserica națională greco-orientală maghiară»; iar cea greco-catolică a fost supusă Episcopiei Dorogului și astfel toți preoții Români au fost înlocuiți cu preoți streini de trunchiul nației noastre, suprimând serviciul divin și înlocuit cu cel maghiar, iar ulterior au proclamat definitiv alipirea juridică cu Dorogul.

Iată ce procedeu au vecinii noștri cu minoritățile și nimeni nu s'a găsit a reclama Genevei. Orice manifestare cu caracter național al fraților asupra este înăbușită pe loc, condamnați; la noi au libertățile umane toate și de multe ori își bat joc de noi și totuși se plâng la Geneva. Oare nu va veni timpul să aplicăm și noi proverbul: »Nemulțumitulul i-se va lua darul«?

Este cea mai mare rușine, că un popor ca Ungurii, dau așa exemple de barbarism, având încă obrazul de a se plânge de regimul neuman ce se aplică minorităților din statele succesorale.

Ce fac conducătorii noștri? Nu se gândec că la proxima recenzare a populației maghiare, Românii vor fi scoși cu totul de pe acestea tablouri? Să luăm aminte!

Pantiș Ilie,
invățător.

*) Acest număr îl confirmă:

V. Stoica: „Românii din Ungaria” în „Graiul Românesc”, anul II. Nr. 10, Oct. 1928. Actul Nr. 2324—1930 al Eparhiei ort. rom. de Oradea. Attilis Tamaro, „La lotta delle razze nell Europa Danubiana”, Bologna, p. 124. și „Journal des Nations” art. Lettre de Roumanie, din 3 XII. 1935. Geneva. etc.

CĂMINUL CULTURAL

(Spicuri din »Cartea Misionarului«).

II.

Vorba dlui Nicolae Iorga, marele nostru învățat, despre cultură este următoarea : »Cultura e suflet omenesc în veșnică acțiune, tot mai departe și mai sus«... Aceasta va trebui să fie și idealul unui Cămin Cultural.

Pe vremea marelui Haret, rolul de-a ridica în toate domeniile satul era pus pe umerii învățătorului. Și au fost mulți cari s'au achitat de această îndatorire cu vârf și îndesat, mărturisind prin faptele lor dragostea de popor, de rege și de Țară !

Acum s'au împărțit rolurile, s'au înmulțit misionarii, dar roadele ce se văd parcă-s mai puține, ca-și atunci când era un singur lucrător. Și atunci, parcă-ți vine să te 'ntrebi : Care-i cauza scăderii potențialității nivelului cultural la poporul nostru. Lipsa de pregătire a misionarului, fie el preot, învățator medic, ori altfel de funcționar ? — Nu ! Căci în acest punct se poate că suntem superiori înaintașilor noștri... Va fi atunci nepăsarea poporului la nenumăratele noastre ostenele, ca să-l ridicăm din întunerecul de veacuri, în care l-au ținut, (căci aveau interesul să-l țină, ca să-l poată stăpâni) neamurile streine ? — Parcă nu se verifică pe deplin nici în acest punct cauza nereușitei noastre oboseli și-a străduințelor ce le depunem pentru ridicarea poporului nostru la un nivel mai înalt de cultură, deși trebuie să recunoaștem multă pasivitate și tradiționalism la poporul nostru.

Și-atunci, gândul nostru găsește o singură explicație a scăderii potențialului de cultură în raport invers cu numărul dublat, (ori în unele cazuri chiar și mai mult) al pionierilor culturii, dotați cu o instrucție poate mai superioară elementelor de cari s'a servit Haret și această cauză este lipsa de armonie și de organizare. E tocmai ceea ce voește să ne dea un Cămin Cultural.

Și'ntr'adevăr, în multe cazuri se verifică următoarea a-

serțiune : «Un sat fără Cămin Cultural, chiar dacă are școală și biserică, n'are preot și învățător. Înțelegerea armonică și aspirațiile acestor doi misionari ai sufletului trebuie să se deslușiască în Cămin. Dacă activează în el există, sunt factori culturali. Dacă nu activează, ori cât ar sluji în fața neagră a tablei și ori cât fum de tămâie ar risipi din cădelnița încinsă, nu există. Există ca oameni, dar nu există ca misionari», — ca pioneri ai culturii în popor și pe cari își razimă Fundația Culturală Regală «Principele Carol» inițiativele sale. Căci poporul nostru trăește încă și azi sub impulsul instinctelor primitive, practicate într'o formă *sui generis*.

(Continuare în numărul viitor).

Preot Valeriu Gr. Sima.

*președintele Căminului Cultural
„Avram Iancu” — Nășfalău.*

BCU Cluj / Central University | PAGINA BISERICII.

Ioan Botezătorul

In ziua de 29 August, a. c. s'au împlinit 1904 ani de când împăratul Irod, de ziua nașterii sale a făcut mare cinste și veselie boerilor săi.

Risipă de flori, năvală de cântece, masă bogată în vinuri scumpe și gustări rare. Paharele se umplu și se golesc într'una, florile aromesc parcă tot mai puternic în încăperea salonului încețat de aburii gustoși ce se ridică din mirodenii, cântecele curg tot mai pătimașe, veselia singură domnește în jurul făcliilor luminătoare.

Sub policandru somptuos, asemeni unui pom înflorit de lumini, în mijlocul vastului salon, dansa fantomatic Salomeea, fica Irodiadei, soția nelegitimă a lui Irod.

Macabra dănțuire fu acoperită de o mare de aplauze. . . Apoi uimire, tăcere. . . Însăși sclavii stăteau zăpăciți, unii cu farfuriile gata de servit, alții cu mâinile pe ochii, ca și cum s'ar fi temut de o vedenie teribilă. . . »Salomeea. . . capul lui Ioan. . . « șoapta aceasta tremura pe buzele tuturor.

Irod era palid, parcă-i era și lui frică de ceea ce făcuse și l-a apucat un tremur nervos. A privit luminile din lămpi, cari parcă tremurau, a cătat spre cărnurile din farfurii, cari parcă fumegau sânge și o clipă a rămas cuprins de o mare spaimă.

...Clipele trec... apoi o ușă se deschide... o tavă de argint, un cap sângerând... capul Sf. Ioan Botezătorul.

Cine a fost acest Ioan Botezătorul ?

După Evanghelistul Luca, era fiul unui preot judeu, numit Zaharia, din părțile Hebronului. Lumea îl privea cu un mistic respect pe acest preot, care în sanctuar, căzând în extaz își perduse glasul timp de 9 luni.

Ioan s'a născut când părinții erau foarte înaintați în vârstă.

Din copilărie a fost îndrumat pe calea profeției. Fu nazer, adică supus de bunăvoie unor anumite abstinence. De timpuriu îl atrăsese pustiul Mării Moarte. Ca și misticii preoți indieni, de pe malul Gangelui, el umbla solitar, aproape gol, hrănindu-se cu miere sălbatică și cu lăcuste.

În timpul captivității din Babilonia s'a format secta religioasă a Esenienilor și Sabienilor. Plinius naturalistul i a studiat : »O nație unică și cea mai ciudată de pe pământ : fără femei, fără amor, fără bani, fără alt tovarăș decât frunza de palmier ; în fiecare zi numărul lor crește cu cei obosiți de viața mondenă, care vin să caute repaos în practica și obiceiurile lor«.

Ioan trăind în vecinătatea acestor secte a suferit influența lor.

S'a zis adesea, că Ioan Botezătorul trebuie socotit ca părinte spiritual a lui Isus. De sigur că mare trebuie să fie fost influența acestui aspru ascet, asupra blândului și socialului Isus ; căci nu numai că s'a lăsat botezat, dar a început și el să boteze pe alții.

Isus era în Galileea pe când Ioan se făcuse deja popular prin predica sa în Iudeea.

Ioan era aspru, violent, neînduplecat în fapte și vorbe. Tragica lui moarte se datorește felului necruțător în care el vorbea cu străjnicie, contra slăbiciunilor oamenilor ieșite din matcă.

Ușile erau deschise vițului, petreceri și distracții des-

frânate, fură nebună după vițelul de aur, ură, invidie, nepăsare, neînduplecare și dușmănie generală.

Irod Antipa detronă pe fratele său Filip, își alungă soția și trăia cu Irodiada soția lui Filip.

Mustrările pe cari Ioan le făcu în public într'un limbaj tăios împotriva lui Antipa; făcu să fie întemnițat.

Salomeea fica Irodiadei ca să scape de gura lui i-a cerut capul, pe care îl prezintă mamei sale, care fusese insultată de aprigul profet.

Nu peste mult timp după moartea lui Ioan, Irod a fost arestat, averea-i confiscată și exilat în Lugdun; Irodiada luă aceeaș pedeapsă. Salomea fu îngropată de vie.

Firul vremii s'a scurs, de-atunci au trecut 1904 ani.

În trecerea noastră de-alungul timpului însă, figura lui Ioan răsare și azi aspră și amenințătoare: . . . «pocățiți-vă că s'a apropiat împărăția lui Dumnezeu. Faceți roduri vrednice de pocăință. Că iată securea la rădăcina pomilor zace. Deci tot pomul care nu face rod bun se taie și în foc se aruncă!» (Matei, III, 8—10).

A. Crișan.

inv. dir. Buciumi.

Moș Crăciun

Moș Crăciune, Moș Crăciune. . .

Ai venit și 'n seara asta încărcat ca 'n alte dăți

Și de anii grei bătrâne și de multe bunătăți.

Mi-ai adus în sacu-ți mare, daruri multe, aurite,

Ciocolată, cărți cu chipuri, nuci și mere poleite,

Portocale și paiate și-un album de poezii,

Iconițe mici albastre, prinse 'n rame argintii,

Cai de lemn, păpuși de ceară, bunătăți din lumea toată —

Dragi nimicuri sclipitoare ce privirile 'ți îmbată!

Apoi, ai zâmbit bătrâne, nins la păr ca alba nea,

M'ai privit cu duioșie ca 'n copilăria mea

Și șezând la gura sobei tot sfătos ca altă dată,

Prins-ai ca să-mi spui în taină, o poveste minunată.

Cu Ilene Cosinzene, cu pitici — armate 'ntregi —

Și cu smei, cu cai năprasnici și cu feți frumoși viteji!

Toți eroii din povestea ce mi-ai spus cu glas blajin,

Inceput-au să danseze la lumina din cămin!

Și tu, mag bătrân, faci parte din cea lume minunată,

Dar acum nu mai ai farmec, cum aveai demult odată,

Când veneai să-mi aduci daruri în copilăria mea,

— Moș pribeag cu ochi ca cerul și cu părul nins de nea! . . .

Căci atunci îmi părea viața un decor de feerie

De credeam atâta 'n tine, — scumpul nostru Moș Crăciun, —

Dar acuma e apusă dulcea mea copilărie

Și cu jucării bătrâne doar pentru copii ești bun!

*Despina A. Forțofoiu înv.
Cernădia—Gorj.*

MIHAI LUNGIANU

— De vorbă cu maestrul —

Când am sunat la ușa de după cotitură, Vița «I» din str. Principatele Unite No. 2, s'au deschis simultan două ferestre: băiatul de liceu și soția maestrului, ocupată cu gospodări, m'au întrebat ce poftesc.

— Caut pe dl Mihai Lungianu.

— E plecat la Pitești unde ține o conferință. Se întoarce la ora 8 diseară.

Străbătând străzile capitalei, mi-a venit în gând toată toată copilăria. Stârnea în ea «Comoara lui Prâslea» și o simțeam legănată de farmecul povestirilor, ce au dat drum nou destinului meu. Dela maestrul Mihai Lungianu am învățat să iubesc limba românească legată de glie, limba neaoșă în toată frumusețea și măreția ei. Nu se poate să nu-l văd, să nu-l aud vorbind.

La întoarcere am găsit un om fără vârstă. Povestitorul cel mai drag copilăriei mele, are înfățișarea unui om de o rară distincție exterioară și un suflet de o bunătate nemărginită. Ochii aceia, neobișnuit de expresivi, parc'ar sfredeli vremea adormită în mitul românesc.

— Cât despre mine, mă pasionează folklorul. Am căutat să pun la îndemână scriitorilor noștri contemporani, subiecte create de geniul poporan pe tema cărora să-și brodeze operele. «Ciuleandra» lui Rebreanu așa s'a născut.

Dar nu numai creațiunile artistice ale geniului poporan ocupă locul de frunte în gândirea maestrului Mihai Lungianu. Dragostea lui fecundă de limba și credințele strămoșești și asidua preocupare cu aflarea tainelor lor, constiue nădăjduiri mari. — Se așteaptă cu vădită nerăbdare studiul limbistic al d-sale, care va consfinți preponderența noastră culturală în țara întinsă dela Carpații păduroși până în creerul Pindului și dela Nistru până în inima Panoniei.

— Povestirile mele sunt clasate pentru toate vârstele tinereței. . .

Cu adevărat, opera lui Mihai Lungianu e cea mai bogată pentru copii și pentru tineret. Nu știu de ce povestirile acestui de două ori premiat de Academia Română, în al cărui scris trăește atât de viu morala creștină, nu sunt împrăștiate în sute de mii de exemplare, câți copii populează școlile din România Mare. Se plâng editorii din capitala atâtor desorientări, că nu au literatură autohtonă pentru copii. Cunosce acești îngrijorați de cultura duhului copilului opera lui Mihai Lungianu? Volumele de povestiri ale acestui fecund scriitor sunt o reo-glindire a sufletului românesc. Stau cu cinste alături de opera fraților Grimm, de cea a scriitoarei Selma Lagerlöf, de a scriitorului Edmondo de Amicis. Pentru noi sunt încă mai prețioase pentru că sunt izvorite din sufletul nostru.

Când văd cu câtă trâmbițare se lansează cate un volumaș obscur, scris în spirit străin de cultura specific românească, spânzurat de buchia plugarilor, rămân la gândul dela început :

— Viața spirituală a României e dirijată de înși cari nu au nimic comun cu sufletul nostru. S'au înfipt la posturile de comandă și rămân acolo nestingheriți de nimic. Li pupăm și pe față și pe dos numai să nu se plângă de persecuție. Și, murim pupând pe uzurpatorii izvoarelor de viață și de moarte ale sufletului românesc.

E clipa decisivă să formați firea copiilor voștri, dându-le să citească povestirile lui Mihai Lungianu.

Grigore Bugarin.

NAȘTEREA COPILULUI CERESC

De mult, în întunerecul veșniciei, când nu erau stele, nici soare pe cer, ci doar luna lumina pământului, a fost să se'n-tâmplesse minunea cea mare.

Într'un colț de lume, pierdut în noapte și ferit de răutatea omenească, trăea o Fecioară tânără, bună, frumoasă, plină de credință și de dragoste 'n sufletul Ei.

Trecuse prin năcazuri multe, fusese urgisită de părinți, de neamuri, de toți și de toate. Își ducea viața ca schimnică într'o pădure, hrănindu-se și 'mbrăcându-se cu ce nimerea.

Nu pierdea un prilej însă să dea dovadă de istețimea minții și bunătatea sufletului.

Credea 'n soartea-i bună și 'n rânduelile cerului, iubea făptura omenească, nădăjduia neîncetat în schimbarea răutății pe pământ, stând să vază 'n ea doar adevăr și dreptate.

Din gura Ei ieșeau numai har și 'mbărbătare, iar din mâini dărnicie și milă,

Regi, popoare, norod venea la Ea, se rugau să le dea povețe, să reverse asupra-le lumina și 'ndurarea, cari să le descâlcească cărările vieții.

Ea-i asculta și-i povățuea. Era vestită 'n înconjurul larg, era 'ndrăgită și prețuită. Și a fost bine plăcută și Urzitorului Lumii, *Nestemnicului* Veghetor în calea făr' de sfârșit. Și, prin îngerul vieții și al morții, cel mai apropiat și mai scump inimii Lui, i-a trimis, într'o zi mare, floarea nevinovăției, un crin: dar ceresc, dătător de nădejdi, de bucurie dar și de griji.

— Bucură-te Fecioară! i-a fost zis solul dumnezeesc. Domnul Cerului și al Pământului e cu Tine. Slăvit fie El, în veac de veac, prin fapta Ta, Fecioară! Dintre toate făpturile Lui neprihănite, alesu-Te-a pe Tine să-I duci în lume dorul, să-I porți prin ea iubirea!

Și a plecat trimisul. Și, din mirosul florii, care i-a suflat odată cu tresăltarea la bucurie și multă 'ngrijorare, simțit-a Ea că I-s'a zămislit în pânțece fruct al dragostei dumnezești

de oameni, rod al bunătății Lui fără de margini, față de lumea rea și ticăloasă.

Și a trecut vremea. La 'mplinirea ei, a plecat Fecioara cu toiagul pribegiei în mână, călăuzită d' un moșneag, o *cemotie* depărtată d'a ei slugă credincioasă și tovarăș sprijinitor la drum. Căuta adăpost pentru Copilul, care avea să mântue omenirea de păcatele strămoșești. Și ea, lipsită de credință și de milă, n'o primea, o hulea ș'o alunga.

Și, — mergând și mergând, zile și nopți, fără de 'nctare, prin livezi și prin lunci, peste munți și peste ape, — a ajuns la o peșteră.

Era iarnă geroasă. Simțea nevoia unui adăpost, ca să-și odihnească trupul trudit și să dea vieții odrasla dumnezească.

Stăpânul peșterii, un moșneag, bătrân de când *cincul* și bun ca pâinea caldă, Moș Crăciun, s'a fost întâmplat să lipsească d' acasă. Era plecat în depărtări, cu sacul de bunătăți la spinare, să ducă la nevoiași și la copii daruri pământești.

Argatul lui, Moș Ajun, d'o vârstă aproape cu stăpânul, dar *sanchiu* la firea lui, s'a 'ncruntat când a auzit glasul de afară :

— Bucuros de oaspeți ? . . .

Proape să nu se 'ndure de drumeți, să nu-i lase să s'a-ppropie :

— He ! Știi eu cine-mi sunteți și ce o zice baciul' Crăciun ?

— Suntem oameni ai lui Dumnezeu și credinciosul lui, Moș Crăciun s'o bucura când ne-o afla aici.

— Se prea poate să fie așa ! Eu înăuntru nu pot să vă las însă. Nu-s cheile la mine, ci la baba lui, care s'ar cătrâni de m'ar vedea ducându-vă la ea. Îi dracu' gol, suflet hain, zi-i femeie și pace !

— Ce-i de făcut atunci ? Vremea e cumplit de aspră. Fecioara-i obosită și-și așteaptă ceasul ! stărui însoțitorul Ei.

Moșul rânji :

— Fecioară și să dea pe vatră, asta mai e una !

— Mai e, de bună samă, când vrea Cel Mare !

Moș Ajun' la auzul ăstor cuvinte se mai muie la suflet :

— Se prea poate și una ca asta. S'au mai văzut doar atari minuni !

— Și are să mai fie ș' asta ! lămuri moșneguțul, care venise cu Născătoarea.

— Atunci, uite întrați coala 'n staul, Să nu vă știe și să nu vă simtă nimeni.

Și călătorii s'au abătut din ușa peșterii, prin o gură mai mică, văzându-se 'ntr'o 'ncăpere, în care ronțăeau la fân cu flori doi cai vioi, cum îi flacăra focului.

Și-a așezat în iesle truditul-I trup Preacurata și a dat lumii un Odor mândru, cum nu s'a mai văzut încă altu 'n ea.

Uncheașul L-a acoperit cu fân-ghizdei, să nu 'nghețe și a pornit a *picota* alături de Muma Lui, adormită de drum lung și de oboseală.

Caii au ros nutrețul de d' asupra Pruncului și l-au tras cu dinții și pe cel de sub El și de sub Maica Lui. Iar după ce l-au sfârșit, au început să tropote din picioare și să necheze după altul.

Și s'a trezit paznicul în plânsul Micuțului și 'n văităturile de frig și de neodihnă ale Prea Sfintei.

Ce să facă? A luat odrasla 'n brațe și de mână pe șubreda-i *Trupină* și-a mers să ca'te alt adăpost.

— Blestemați să fiți, cailor. Să mâncați mereu și să nu vă săturați nici când. De o sta să vă plesnească pântecul de 'nfoiate, să flămânziți, doar drumul de-ți trece. Să tropăiți și să nechezați a foame, chiar cu *straița* plină. Să fiți alungați la drum și trupul vostru să fie spurcat, hrană doar corbilor și câinilor!

Și au mers Oaspeții 'ntr'o *saea*, la boi. Aci era mai cald, că dobitoacele sătule rumegau culcate, pufuind liniștit pe nări.

Trudiți cum erau, s'au culcat în ieslea plină cu flori de sulfină și de mușețel, dormind tihnit până 'n zori, când a scos Prea Buna grai sfânt din gură-I, zicând:

— Firea-ți *alduite*, dobitoace ale lui Dumnezeu! S'aveți sațiu. O gură de-ți lua, să vă fie destul! Și, săturate să vă odihniți, rumegând și suflând în pace, încălzind aerul 'n juru-vă. Să mergeți la drum domol, în pasu' și 'n gându' omului. Și de-ți cădea de trudă, de boli ori de bătrânețe, să fiți hrană lui, bucuria casei și a mesei lui!

La ziuă unchiașul, auzind în apropiere dangăt de clopot și zbieret necurmat, a dat de strunga oilor, le-a muls și a adus lapte cald pruncului. Muma s'a bucurat și le-a binecuvântat, să fie mulțumirea și bogăția omului.

S'a trezit din somn și Moș Ajun. A alergat să vestească

pe stăpână-sa, pe baba Iova. Dela grajdurile lui până la casa lui Moș Crăciun era cale ca d'o zi. Venind ea și aflând, că Fecioara născuse fără dureri a luat Pruncul, L-a 'nfășat în *pestelca* ei și L-a așezat pe pat de mușchiu. Apoi a cerut lui Moș Ajun să 'ntinză *sânia* pentru cina ursitorilor, cu făină de grâu, cu sare, cu unt și cu o cupă de apă ne 'ncepută. A aprins luminările lor, și, cu trei fire de lână măsoară trup'șorul Pruncului. Le duce apoi și le 'ngroapă la un pom din bătătură să crească, să 'nflască și să rodească ca el. Prinde apoi a-L legăna și a-I cânta :

„*Mititel,*
Și 'nfățșel,
Cu fășuțe de mătase,
Cu bete 'mpletite 'n șase,
Scutecu' de borangic,
Scufia de ursinic !“

Când a venit hăt târziu la ziuă, Moș Crăciun, alb de zăpadă pe glugă, pe cojoc și pe bradul din mână, cu *chiciură* deasă pe mustățile mari și cu *țufuri* pe barba-i lungă și pe pletele-i cărunte, *dăulat* de drum lung și greu și a trecut pe lângă saeua boilor, auzind gungurit de prunc, a socotit că baba lui L-a dat de *șugubină*. Și a stat să taie frumsețea de Țânc. Dar d' odată s'a iluminat înconjurul d'o lumina mare, ne mai văzută. De pe 'naltul cerului păzea ochiul lui Dumnezeu, și paza lui era căldură ca de foc.

Văzând soarele răsărit pe cer, s'a 'nspăimântat și și-a 'nnăbușit pornirea grăbită a sufletului. Și, că'tând cu uimire la chipul Copilului Minune, al cărui cap era 'nconjurat d' un cearcăn strălucitor, asemuitor celui de pe bolta cerului, a așezat alături de El bradul cu *țucurelele* rămase ne'mpărțite la copiii buni : mere, pere, nuci și pâinișoare unse cu miere.

Nu mult dup' aceasta toți ciobanii Lui și apoi cei din preajmă, deșteptați din somn, de dulci șoapte și de cântec, — că-și șopteau pomii și *cipciau* păsările 'n mii și mii de glasuri, — și mirați de lucrurile neobișnuite, ce zăreau aici, au dat fuga cu daruri, cu gândul să-I cinstească ziua.

Găsind Copilașul, înfășurat în marama Mamei și gungurind nelegănat, au pus lângă el plocoanele aduse : lapte dulce fiert, caș și urdă. Porniră apoi să zică din fluier și din cimpoaie, de bucurie mare, că a picat, de ziua Marelui, Lor Stă-

pân, în sărăcia staulului, un Prunc, pentru Care s'a dat vestire lumii prin ivirea soarelui pe cer. Au prins apoi să cânte și din gură :

„Tu ni-alini durerea
Și or' și ce rand,
Tu făr' de prihană,
Ne ești mângăerea !“

Și minune mare, bătrânii au întinerit, șchiopii s'au îndrăvenit, bolnavii s'au însănătoșit și n'a rămas frunte mohorâtă, care să nu se descrețească și să nu se nveselească. Numai Moș Ajun lăcrăma de ciudă, în barba-i de omăt, că n'a primit în casă cu toată cinstea, ce I-se cădea pe Fecioara Mumă, iar Moș Crăciun suspina amărât, că, bun cum e din fire, a putut să se'nrăească și poarte gând rău tocmai Celui venit să fie fericirea ei. Răsărise și 'n sufletele lor soarele, care le luminase ungherele toate și li-arăta cărările drepte ale vieții.

Înțelegând minunea, au căzut în genunchi cu toții și s'au închinat înaintea A Tot Puterniciei Cerești.

D' atunci a rămas ochiul Prea Bunului Părinte pe cer, urmărind, cu genele-i stufoase, pe Odorul scump și 'mpodobindu-I capul cu ele. Caută să dea lumii bunătăți și să-i arate cărarea spre mântuire.

Dar luna, văzându-i strălucirea, a pornit sfadă și-a 'nceput să-i ciupească din raze, răslețindu-le și făcându-le să rămăe pe cer, ca niște *ursitori*: stelele. Dintre toate una lumina mai tare : Steaua Lui.

La sclipirea ei lumea toată a rămas uimită, iar magii din răsărit au pornit după ea, să caute Minunea cea mare. Și găsindu-o I-a adus daruri : aur, ca unui împărat, smirnă, ca unui prea drept, și tămăe, ca unui mult credincios.

Și d' atunci e pe lume soare și stele, pe lângă lună, și se aprind în noaptea de Crăciun lumini și se arde smirnă și tămăe și se dau daruri de bani, ca să rămăe deschis cerul și să primească 'n el sufletele curățite de răutăți.

Mihail Lungianu.

PAGINA ASOCIAȚIEI**PROCES-VERBAL**

Astăzi 30 Mai 1936.

Dresat în adunarea de constituire a membrilor aleși în Comitetul județean al Secției inv. din jud. Sălaj.

Prezenți toți membrii titulari ai Comitetului județean, președinte fiind dl Augustin Maxim, iar secretar dl Traian Cionfi cari formează comitetul ad-hoc pentru alegeri.

Se procedează la alegerea președintelui prin vot secret pe buletin alb provăzut cu sigilul Asociației județene, în conformitate cu art. 9 din Statutele Asociației Generale și art. 20 din Statutele Asociației județene.

Din cele 9 voturi exprimate a obținut majoritatea dl Augustin Maxim, 5 voturi, iar dl Simion Oros 4 voturi. Se proclamă deci ca președinte al Secției județene dl Augustin Maxim.

Vicepreședinte a fost proclamat dl Eugen Șimonca obținând 9 voturi.

Casier general a fost proclamat dl Vasile Robu obținând 6 voturi, dl Traian Cionfi 2 voturi și dl Olar Macedon 1 vot.

Secretar general a fost proclamat dl Valeriu Oșian obținând 5 voturi, dl Olar Macedon 3 voturi și dl Traian Cionfi 1 vot.

În delegația permanentă au fost aleși pe lângă președinte și secretar, dnii Simion Oros și Macedon Olar.

Delegați în Consiliul Asociației Regionale au fost aleși dnii Ioan Cleja, Eugen Șimonca, Valeriu Oșian și Traian Cionfi.

În Consiliul Asociației Generale au fost aleși dnii Ioan Cleja și Eugen Șimonca.

Președinte de onoare al Asociației județene a fost proclamat cu unanimitate din partea Comitetului dl Simion Oros, rămânând ca ulterior, în proxima adunare generală, să fie proclamat și sărbătorit în cadru festiv în această calitate.

Drept pentru care am dresat prezentul proces-verbal spre cele legale. DCMS. — Președinte ad-hoc, ss Augustin Maxim. I. S. Secretar ad-hoc, ss Traian Cionfi. Membrii com. ad-hoc, ss Simion Oros, ss Eugen Șimonca, ss Ioan Cleja, ss Valeriu Oșian, ss Macedon Olar, Gavril Moigrădeanu.

Pentru conformitate cu originalul.

Președinte,

Augustin Maxim.

Secretar,

Valeriu Oșian.

CRONICĂ - INFORMAȚIUNI

— Tuturor prietinelor, colaboratorilor și cititorilor noștri le transmitem cele mai sincere urări de bine, sănătate și prosperitate de Sfințele Sărbători!

— Solemnitatea dela Satu-Mare. Ziua de 13 Decembrie 1936 este sortită să treacă în istoria neamului între cele mai importante evenimente naționale. — Desvelirea falnicului monument al „Leului de la Șișești” în prezența celor peste cincizeci mii de participanți a fost un moment de adevărată înălțare sufletească și de trainică educație cetățenească. Cuvântările rostite cu acest prilej cu atât suflet și patriotism, au mișcat în cele mai adânci cute inimile tuturor, prin evocarea figurei marelui Apostol și mucenic al neamului, Vasile Lucaciu. Din toți luplătorii naționali din Transilvania și Ungaria între anii 1848—1918, cea mai reprezentativă personalitate de martir a suferințelor naționale a fost Vasile Lucaciu. De aceea s'a confundat cu conștiința colectivă a națiunii, constituind linia roșie în formarea sentimentului național colectiv.

Generațiile cari s'au deșteptat acum 40—45 ani ne-o mărturisesc aceasta. Nu se găsea un singur cătun românesc pe întinsul Ardealului, în care suferințele marelui martir să

nu-și fi găsit ecoul. Jalea unui neam întreg îl cuprindea în sufletul său. Chiar și scriitorul acestor rânduri, acum peste patru decenii s'a deșteptat cu melodia jalnică a doinei: „Cântă o mierlă prin păduri, rob îi Lucaci la unguri, Pentru sfânta libertate, din care noi n'avem parte”! Atunci am înțeles jalea și lacrămile mamei când o cânta și acest sentiment infiltrat în sufletul meu, a rămas neșters.

Acum, după răsărirea soarelui libertății naționale, și minorității conlocuitori cari au suferit jugul ungarilor, apreciază libertatea.

Remarcăm declarația șvabilor făcută prin reprezentantul și președintele lor, dl Ștefan Wieser. D-sa spune că, atunci când marele Lucaciu a scuturat lanțurile robiei ungurești, șvabii nu l-au înțeles. Acum însă știm — spune dsa — că Vasile Lucaciu a fost și martirul libertății poporului german din aceste părți. Știm că de atunci decând suferințele lui au dăruit poporului român din Ardeal libertatea, tot de atunci au câștigat libertatea și șvabii sătmăreni. De atunci noi putem să folosim limba noastră în bisericile și școlile noastre. De atunci încoace putem să ne creștem copiii în dragostea de neam, în secția germană a liceului, care poartă chiar numele lui Vasile Lucaciu,

să nu devină trădătorii neamului lor, cum s'a întâmplat în liceele ungurești. Pentru aceasta, noi suntem recunoscători marelui fiu al neamului românesc, Vasile Lucaciu precum și întregului popor românesc. Această recunoștință eu vreau astăzi s'o strig lumii întregi, ca să fiu auzit pretutindeni, să fiu auzit și în Germania, mai cu seamă, că să se știe acolo că nobilul popor român nu dorește extirparea și asimilarea noastră, ci ne lasă să trăim și să înflorim în drepturile noastre. Să știe și aceia că hotarele României, în special cele apusene, sunt nu numai bastioanele conștiinței naționale și ale libertății românești, ci sunt și bastioanele libertății și ale existenței noastre, ale șvabilor sătmăreni și sălăjeni. Șvabii acestor părți merg uniți într'un cuget și simțire și uniți cu toate aspirațiile neamului românesc vor fi un trup și un suflet pentru apărarea acestor hotare și vă asigur că, atunci când goarna va suna, noi vom stropi cu sângele nostru glia strămoșească pentru apărarea hotarelor unde a luptat marele Vasile Lucaciu.

Figura de bronz a marelui luptător va simboliza pentru toate timpurile la granița de Vest, că pe aici nu se trece.

(d. m)

— **Imnul național în școlile din Cehoslovacia.** Ministerul Instrucțiunii Publice din Cehoslovacia a dat un ordin circular tuturor școlilor secundare, prin care ordonă ca pe viitor pe lângă imnul național

ceh, școlile să execute concomitent și imnurile naționale română și jugoslav.

— **Carnetele CFR pe 1937 ale decorațiilor și medaliilor de război.** Uniunea națională a ostașilor luptători face cunoscut decorațiilor de războiu că actualmente se confecționează de către direcțiunea generală CFR permisele de gratuitate sau reducere de 75% pe CFR, care se atașează carnetelor pe CFR ale decorațiilor de război și care vor fi valabile pe anul 1937.

Deosebit, fiecare carnet va căpăta o viză de valabilitate pe anul 1937.

Decorații de război care au depus singuri actele la vreo autoritate sau societate, să înainteze de urgență la U. N. A. L. str. C. A. Rosetti 40, o cerere și li se va trimite carnetul pe CFR acasă.

În ce privește permisele și cupoanele rămase neutilizate din 1936, demersurile UNAL coniinuuă și se speră să fie valabile și în 1937.

UNAL continuă acțiunea de solidarizare a decorațiilor de război cu „Crucea Comemorativă Victoria” și „Ferdinand” întocmind tablouri de cererile lor de a li se acorda și lor carnete pe CFR. În acest scop ei își vor trimite la UNAL cererea și brevetul în original în str. C. A. Rosetti 40 și la orice cerere vor adăuga o marcă de zece lei pentru imprimatul răspunsului și francarea lui. — Publicăm această știre după ziare, fiind de interes general.

— **Serbare antirevizionistă la Nușfalău.** În ziua de 1 Dec. a. crt., ca și în toate centrele mai importante ale țării noastre, s'a desfășurat și în comuna Nușfalău o mare serbare antirevizionistă, în cadrele Căminului Cult. „Avram Iancu”, cu participarea și concursul școlii primare de stat, al grădiniței și al premilitarilor, asistând și un public numeros.

Serbarea a fost deschisă din partea preotului Valeriu Gr. Sima, președintele Căminului Cultural, printr'un „Te-Deum” pentru Rege, la sfârșitul căruia a rostit și câteva cuvinte despre însemnătatea zilei. S'a desfășurat apoi programul, începându-se cu Imnul Regal, executat de elevii școlii primare de stat. Discursul festiv l-a rostit dl inv. Vasile Mureșianu, accentuând în cuvinte simțite răspunsul nostru la uneltirile de peste hotare ale vecinilor unguri, cari vreau să schimbe granița dela vestul țării noastre. „Acceptăm și noi o revizuire a graniței, — spune oratorul — acolo, unde sunt fruntariile naturale ale țării noastre, — la râul Tisa”!

După mai multe declamări și coruri patriotice, au urmat dansuri naționale, iar la sfârșit s'a primit defilarea tinerilor premilitari, serbarea încheindu-se într'o atmosferă înălțătoare. *Un participant.*

— **Cerc cultural în comuna Buciumi.** Duminică 6 Decembrie 1936, a avut loc ședința cercului cultural „Im-

păratul Traian” în comuna Buciumi Județul Sălaj, la care au fost prezenți toți învățătorii din acest cerc, în frunte cu dl Petre Tulbure președintele cercului.

La ora 9 membrii cercului împreună cu copiii, au participat în corpore la serviciul divin. Biserica arhiplină de enoriașii din loc în frunte cu consiliul bisericesc și autoritățile comunale.

S'a servit sf. Liturghie de către M. On. dl Cornel Oșiel protopop. Răspunsurile au fost date de către corul școlii conduși fiind de dl Augustin Crișan învățător director în loc.

După terminarea serviciului divin, din biserică, mulțimea credincioasă se îndreaptă spre localul școlii.

Aci dl președinte al cercului salută asistența și relevă în puține, dar simțite, cuvinte, importanța cercurilor culturale în luminarea satelor.

După încheiere elevii școlii intonează „Imnul Regal”.

Urmează apoi programul variat compus din coruri pe mai multe voci, piese, dialoguri, recitări, dansuri naționale etc. executate de elevii școlii, cari au descreștit frunțile și au animat sufletele auditorilor. În această atmosferă de înălțare sufletească d-șoara Dr. Estera Chirvai desvoltă o reușită conferință „Insemnătatea zahărului în alimentație”.

Intregul program desfășurat arată că învățătorii sunt la datorie muncind cu râvnă

în ogorul școalei românești.

Sedința publică ia sfârșit prin cuvântul M. O. dl Cornel Oșiel protopop, care mulțumește învățătorilor că sunt la înălțimea datoriei și publicului pentru prezența într'un număr așa de frumos.

Urmează apoi ședința intimă. Dl Augustin Crișan inv. dir. ține lecția practică. Obiectul: Compunere la cl. VIII-a. Subiectul. Compunere liberă: „Cum am sărbătorit în cadrul școalei, ziua numelui M. S. Marelui Voevod Mihai, moștenitorul tronului:”

După multe discuții de ordin metodic, lecția a fost declarată de foarte bine reușită.

Disertația intimă „Mijloacele cele mai eficace pentru asigurarea unei bune frecvențe” a fost ținută de dl I. Goia inv. în Sângeorz. Subiectul a fost bine tractat și ascultat cu interes de colegi.

Sedința intimă ia sfârșit prin cuvântul dl președinte Petre Tulbure, care cere ca astăzi, mai mult ca ori când învățătorii să sădească în sufletul poporului dragostea de patrie și credința strămoșească.

Participant.

— **Marea întrunire anti-revizionistă dela Tășnad — Sălaj.** Tășnad, 1 Decembrie. O mare întrunire antirevizionistă a avut loc azi în târgușorul nostru. La glasul de chemare al Dlui primprețor George Pop, președintele Ligii antirevizionistă, filiala Tășnad, 4000 Români din satele din jur au venit la Tășnad pentru a sărbători cu

fastul cuvenit Unirea pe veci a Ardealului și Banatului cu Patria-Mamă și pentru a infiera acțiunea perfidă de răsturnare a păcii pornită cu atâta nerușinare de vecinii și asupra noastră de veacuri, Ungurii.

Serbarea s'a desfășurat cu solemnitate deosebită.

Au dat concursul: preoții și învățătorii din plasă, precum și Despărțământul local al „Astrei”, Centrul premilitar local, filiala ofițerilor de rezervă și a voluntarilor din războiul întregirii noastre.

Serbarea s'a deschis prin tr'un Te-Deum oficiat în piața Principele Carol de către preoțimea din plasă în frunte cu Rev. Protopop Alexandru Mihuțiu.

Apoi a urmat defilarea școlilor, premilitarilor și sătenilor pe comuni.

În sala Royal s'a desfășurat un program, compus din: Coruri, declamări, jocuri naționale și o piesă teatrală — „Unirea ținuturilor românești” de I. Sirianu, — dat de școala primară de stat din loc și societatea corală a tineretului.

A vorbit din partea Ligii antirevizioniste Dl. George Pop, din partea premilitarilor și voluntarilor Dl. Căpitan în rezervă Ioan Cioban, din partea școlilor Dl. Ioan Ardeleanu Senior, din partea „Astrei” Rev. Dl. protopop Alexandru Mihuțiu, și Dl. Ion Opreș din partea ofițerilor de rezervă.

Toate cuvântările au avut darul de a lămuri lumea a-

supra pericolului ridicat prin minciunile istorice și de tot felul a vecinilor dela apus și oarecând dela răsărit, stărnind un entuziasm și a solidaritate indestructibilă pentru paza frontierei de vest.

La sfârșitul sărbării s'a votat moțiunea ce urmează :

„Marea adunarea antirevizionistă organizată la 1 Decembrie 1936 în Tășnad-Sălaj de Liga antirevizionistă, filiala Tășnad, cu concursul tuturor Asociațiilor culturale și patriotice din plasă, prin glasul a 4000 români, ca reprezentanți ai comunelor din plasa Tășnad, întruniți pentru a serbători unirea Ardealului cu Patria Mamă și a protesta contra tuturor uneltirilor de revisionist, a votat următoarea :

MOȚIUNE :

1. Jurăm credință intagibilității hotarelor noastre și când va suma goarna cu toții vom fi prezenți pentru apărarea hotarelor noastre și eliberarea Românilor cari încă mai robesc sub jugul maghiar.

2. Cerem fortificarea frontierei de vest, la care, dacă va fi nevoie, vom lua parte cu prestație.

3. Cerem asigurarea și întărirea spirituală a hotarelor înspre Ungaria pe o zonă de 100 Km. prin colonii puternice pur românești. Posibilități sunt, să se găsească mijlocul cât mai urgent posibil.”

Considerăm aceasta întrunire ca începutul unei eră de fortificare românească.

materială și spirituală, a graniței de vest.

Cor.

— **Examenul de înaintare dela Centrul Oradea.** În regiunea noastră școlară examenul de gr. II. se ține la școala normală de băieți „Iosif Vulcan” din Oradea, cu candidații din toate județele aparținătoare regiunii. Sunt admiși 350 candidați.

Comisia este compusă din: I. Iancu președinte, limba română; Ana Iencica, pedagogie și practică și N. Mazil la științe.

În ziua de 20 Decembrie s'au făcut verificările actelor iar în 21 s'au dat probele scrise cu următoarele subiecte: Pentru învățători: I. Preocupări de ordin social și politic în operele scriitorilor români dela 1800—1916. Tratat pe genuri literare. II. Circulația azotului, carbonului și apei. Importanța lor în viața plantelor. Pentru conducătoare: I. Arătați principalele deosebiri între metoda Fröebel și Montessori în educația copilului dela 3—7 ani. II. Corpul copilului între 3—7 ani. Arătați condițiunile de cari trebuie ca să ținem seamă în diferitele lui manifestațiuni.

Probele vor fi corectate până la 3 Ianuarie, când se vor comunica revizoratelor rezultatele. Candidații reușiți la probele scrise vor fi chemați în serii la probele orale și în timpul examenului vor fi găzduiți la școalele normale.

Conducătoarele vor da probele orale la București.

— **Ținerea congresului pedagogic.** Congresul pedagogic al Asociației generale — care fusese fixat pentru 25, 26 și 27 Octombrie a. c., apoi amânat — se va ține în Capitală în zilele de 6, 7 și 8 Mai 1937.

Noi hotărâri și informațiuni în legătură cu acest congres se vor aduce la cunoștința colegilor în cel mai scurt timp printr'un comunicat special.

— **La pensie cu 30 ani de serviciu.** La Cameră s'a depus din inițiativă parlamentară un proiect de lege care prevede că funcționarilor publici, având 30 ani de serviciu efectiv, li se poate acorda dispensa vârstei de pensie pentru a-și regula drepturile pentru retragere. Dispensa de vârstă se acordă numai acelor funcționari cari vor ieși la pensie până la 31 Martie 1938.

— **În atențiunea tuturor membrilor corpului didactic.** Având în vedere condițiunile legale ce trebuiesc îndeplinite pentru admiterea învățătorilor la examenele de definitivat și de înaintare, atragem atențiunea celor interesați — cu toată bunăvoința — asupra condițiunilor din lege. Învățătorii provizorii (suplinitori) și cei cu titlu provizoriu vor face dovadă la inspecții de îndeplinirea condițiunilor prevăzute la punctele a—g din art.

118, cunoscând că fără îndeplinirea acestora la timpul său nu vor putea fi nici măcar înscriși la examenul de definitivat. Organele de control sunt obligate a menționa în procesele-verbale de inspecție dacă aceste condițiuni s'au îndeplinit de aceasta categorie de învățători. Textele de pregătire a lecțiilor le vor viza și directorii școlari cel puțin odată pe lună.

Învățători definitivivi vor avea în vedere condițiunile prevăzute la art. 119 și fără îndeplinirea acelor din iotă-n iotă nici să nu încerce a cere înscrierea la examenul de înaintare. Asemenea se va ține seama de către cei interesați de art. 120—121.

Cum, ținerea fișelor (carnetelor) individuale pentru toți elevii este o dispoziție legală categorică, dela care nu se poate sustrage nici un învățător, prevenim pe toți membrii corpului didactic să le completeze pentru toți elevii ce-i au sub conducere. *Organele de control vor menționa necondiționat la toate inspecțiile cum se execută aceasta datorie, arătând lipsurile.*

Pentru a înlesni procurarea fișelor „Banca Învățătorul Sălăjan” pune la dispoziție fișele aprobate la o simplă cerere acordând un termen de plată de 30 zile.

Inspector școlar:
D. Mărgineanu.

CĂRȚI

— *Caracterul românesc al Transilvaniei și Banatului.* — Drepturile etnice și istorice ale românismului. Italiani care confirmă legitimitatea acestor drepturi. — O lucrare a d-lui prof. Iorga dedicată d-lui Mussolini.

Având în vedere marea importanță de actualitate a acestei lucrări, publicăm recenzia după ziarul „Curentul“.

Dl profesor N. Iorga a dat la iveală o lucrare documentală despre drepturile românilor asupra provinciilor revenite la țara mamă.

Noul volum e adresat Ducelui Mussolini, și e tipărit în limba italiană. El începe printr-o scrisoare adresată șefului guvernului italian de către fostul președinte de consiliu din România.

Cuprinsul lucrării

Materialul este împărțit în patru părți: Hărți geografice, Statistici, Mărturii italiene și Mărturii ne-italiene.

Dl prof. N. Iorga prezintă Ducelui două hărți etnografice, una a lui Andree din anul 1891 publicată în *Romänische Revue*: Harta etnografică a regatului ungar, cealaltă luată din *Petermanns Geographische Mitteilungen* din 1915 (Tavo la 36). Aceste hărți arată în chip elocvent întinderea elementului românesc în Transilvania la cele două date de alcătuire ale lor, prevalența absolută, prezentată plastic și

științific, a populației românești în regiunile de peste munți.

Statistici vechi și noi.

Urmează o serie de statistici înfățișate cronologic care pri-vesc cifra Românilor din Ardeal în comparație cu a celorlalte națiuni minoritare. Astfel sunt aduse mărturiile statistice din „*Arnaut Encyclopedie moderne*“ tipărită la Paris 1851, din „*Allegemeine Deutsche Real-Encyclopedie für die gebildeten Stände*“ apărută la Lipsa 1854 care după ce dă cifra numărului covârșitor al Românilor din Transilvania afirmă: „*Valahii cei mai vechi locuitori și primii stăpâni ai ținutului sunt răspândiți în toată Transilvania*“. Urmează cifrele din cartea lui I. A. Vaillant *La Roumanie* (din 1844) cifrele italianului Donato Samminiatielli în *Rassegna delle scienze sociali e politiche*, care dă și cifrele lui Kain din 1848 și lui Ficker (1857) observând în acelaș timp că cifrele oficiale ungurești încearcă să micșoreze cantitatea reală a populației românești. Urmează apoi cifrele dr. Ludovic Lang, un-gur. La sfârșit dl prof. Iorga dă cifrele ultimelor statistici maghiare, cea din 1880, din 1890, din 1900, din 1910, din 1930 privind populația Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului. Aceste date sunt scoase din publicațiile oficiale ungurești.

Cifrele invocate de dl prof.

Nicolae Iorga, luate din sursele cele mai diverse și din sursele maghiare, arată toată prevalența covârșitoare a elementului românesc.

Mărturiile italiene asupra
caracterului românesc al
Ardealului

Deosebit de interesantă este partea care cuprinde mărturiile italiene, prezentate în mod cronologic, asupra caracterului românesc al Transilvaniei. Acestea sunt luate din secolele XV, XVI, și XIX. Astfel în secolul XV, Enea Silvio dei Piccolomini (Papa Pius II-lea) afirma: *Valachorum pars Turcarum imperio, pars Hungaris subiacet. Un nunțiu apostolic în Ungaria (1480) în raportul său către Papa vorbește de origina românească a lui Matei Corvin în acești termeni: „Un mare defect al acestui rege este faptul, că trăgându-se din Ioan (Huniade), nu era Ungur nobil, ci Valah“.* (citată de Engel). Deasemenea italianul Raffaello Maffei il Volterrano scrie în secolul XVI: „Se numește Valahia, din această parte, Matei, regele Panoniei, era mândru că are obârșia — pe vremea noastră, — numele său provenind din neamul roman al Corvinilor, fapt pentru care el avea un corb ca stemă“.

Urmează apoi mărturiile asupra Românilor și latinității ale lui Francesco della Valle, din același veac. a lui Ascanio Centorio („Munții (Transilvaniei) sunt toți locuiți de Valalahi“), Giovanni Andrea Gromo, Giovanni Botero, Abbate Ruggiero, Antonio Possevino, din

compania Iezuiților, care vorbește la 1584 de Valachii din Transilvania, de limba lor alcătuită din italiană și latină, de origina românească a marelui rege Matei Corvin, de răspândirea Valahilor și ținuturile, cum este cel al Făgărașilor, „plin de Valahi“.

Din secolul XIX, dl Iorga prezintă mărturiile călătorului italian Caronni, care afirmă că Români din Transilvania sunt „partea cea mai muncitoare și folositoare și cea mai numeroasă a populației. Opusculul său (care datează din 1812) este intitulat astfel: „Caronni în Dacia, observațiile mele locale, regionale, de antichitate, asupra Valahilor, în special asupra miraculoasei asemănări a limbii valahe cu cea italiană, cu un raport asupra minelor celor mai bogate din acel principat“. Marco Antonio Canini la 1888 în „Studii istorice asupra națiunii române“ scrie: „Astăzi România a ridicat capul din mormântul în care voiau să o încue dușmanii ei și a ridicat capacul, dar cea mai mare parte din trupul ei este încă în mormânt“.

În Il Dritto, ziar oficios italian, din 1883 (Nr. 193—194) B. E. Maineri, vorbind despre discursul senatorului român Grădișteanu, la desvelirea statuii lui Ștefan cel Mare, care produsese emoție prin accentele lui iredentiste, și însărcinează să dovedească pe coloane întregi, reproduse de dl Iorga, caracterul istoric și etnic românesc al Transilvaniei, al Bucoviei.

Iminul lui Roberto Fava

Mărturiile italiene bogate se încheie cu acest citat din cartea lui Roberto Fava, Ricordi rumeni. Note di un viaggio in Transilvania e Romania Parma 1894 :

„Și cu această credință eu salut pe cetitorii mei, strigând încă odată : Salve, frumoasă, poetică Românie !

Salve nobilă națiune preferată de geniu !

Salve, mamă de martiri și de eroi !

Fie ca să-ți poți, curând, scutura albele brațe de lanțurile care le țin și să recapeti unghia și dintele lupoaicei Tibrului și, într'o mișcare de supremă revoltă, să izgonești departe de tine pe barbarul care încearcă să-ți răpească feciorii și să pângărească cu bale necurate, fruntea ta pură !

Să se ridice în fine aurora acelei zile de deșteptare și Italia, zguduită de strigătul tău și chemată pe calea secularelor tradițiuni, va veni la tine pe aripile dragostei și libertății“.

Mărturiile ne-italiene

Cuvintele lui Iosif al II-lea

Printre mărturiile streine, deosebit de interesante sunt cuvintele lui Iosif al II, care a vizitat de trei ori Transilvania. El spune : „Acei bieți supuși valahi care fără nici o îndoială sunt cei mai vechi și cei mai numeroși (so doch nusstreigt die altesten und zahlreichsten Bewohner von Siebenburgen ist) ai Ardealului, sunt atât de covârșiți de nedreptăți

din partea tuturor, Unguri ori Saxoni, încât în adevăr soarta lor, dacă o privești, e vrednică de milă și e de mirare că au mai rămas atâta și că n'au fugit... Nu e de mirare că pământurile lor sunt rău cultivate, dar cum ar putea fi altfel dacă omul nu e sigur dela o zi la alta, de posesiunea lui și dacă în fiecare zi și în orice oră, poate fi pus la muncă pentru stăpânul lui, — cum poate să se ocupe, și încă cu zel, în aceste împrejurări, de moșia lui. Națiunea este, dealminteri, spirituală și starea ei provine numai din condiția sa de nefericire, astfel că trebuie să se îndrepte mai mult către creșterea vitelor pentru a putea fugi mai ușor în altă țară“.

Urmează după acestea, mărturiile unui călător german din 1793, ale lui Demian în Beschreibung Ungarns, Siebenburgens (1809), ale lui Fr. Müller, Archiv für siebenburgische Landes kunde. Neue Folge, care precizează momentul și condițiile în care regii Ungariei, și nu națiunea maghiară într'o expansiune naturală, organică, au extins dominația lor asupra Transilvaniei.

Ultimele două pagini ale impresionantului material înfățișat de dl prof. N. Iorga, cuprind date luate din două lucrări franceze, una a lui Félix Colson : De l'état présent et de l'avenir des Principautés de Valachie et de la Moldavie (1839) și A. de Gerando : La Transylvanie et ses habitants. Paris (1845), care vorbesc despre chipul, portul, locuințele,

vechimea și numărul Românilor din Ardeal.

Datele strălucite puse la un loc de dl prof. Nicolae Iorga vorbesc în chip nu numai convingător, dar și inedit pe unele locuri, de drepturile românești.

— *Analele de Psihologie*. A apărut volumul III din intercanta revistă științifică *Analele de Psihologie*, pe anul 1936 cu următorul sumar :

Dr. Pierre Janet : Le langage inconsistent ;

C. Rădulescu-Motru : Organizarea muncii românești prin planuri de împrumut ;

Prof. dr. G. Marinescu și dr. L. Copelman : Studiul emotivității prin refluxul psihogalvanic ;

N. Mărgineanu : Natura legii științifice ;

V. Pavelco : Funcția efectivității ;

D. Todoranu : Principii de igienă mintală ;

A. Manoil : Considerații de statistică psihologică în legătură cu problema corelației ;

Lt. Al. Chiappella : Valoarea diagnosticării inteligenței prin teste și observație și considerațiuni generale asupra profilului psihologic ;

I. M. Nestor : Diagnosticarea inteligenței copiilor între 9—14 ani. Restul Kuhlmann—Andersen.

Urmează note semnate de : dr. L. Bologa, I. Sulean-Firu, I. Benari, C. P. Zahirnic, N. Façon și Despina Ene.

Numeroase recenzii și informațiuni completează volumul de peste 400 pagini. Prețul lei 180.

Revista aceasta de strictă și serioasă specialitate, condusă de dl profesor C. Rădulescu-Motru și de șeful său de lucrări dl I. M. Nestor, a reușit să se impună fiind de un real folos profesorilor de filosofie, învățătorilor, educatorilor și tuturor acelor care au un real interes pentru mișcarea psihologică românească.

— *Pensionarea funcționarilor publici*. În cadrul legislației noastre, legea pensiilor se pare că este cea mai puțin cunoscută dintre toate celelalte legi.

Această lege a fost lipsită de lămuririle cari obișnuiesc să se dea asupra modului cum trebuie să fie pusă în aplicare.

În afară de aceasta, în nici o altă materie formalitățile n'au o valoare așa mare ca la pensii. Aici, sistemul procedural, cu multitudinea formelor și rigoarelor lui, face să se piardă cu cea mai mare ușurință un drept consacrat prin lege.

Nici lucrări particulare n'au apărut în această direcție, de oarece cele câteva cărți, intitulate chiar „călăuze“, nu conțineau decât înșirarea rigidă a textelor legii și regulamentului de pensii.

De aceea asistăm azi la situații penibile, când funcționarul după câteva deceni de serviciu prestat statului, trebuie să alege în toate părțile spre a afla ce drepturi are și ce formalități să îndeplinească pentru recunoașterea acestor drepturi.

O singură lucrare care ține seamă de toate aceste neajunsuri, este cartea d-lui dr. I.

Coconețu, directorul Casei de pensii a teatrelor și operelor de stat din ministerul cultelor și artelor, intitulată : „Indreptar pactic pentru valorificarea drepturilor la pensie ale tuturor salariaților de stat, județe, comune și orice alte instituții supuse legii generale de pensii.

O asemenea lucrare nu putea fi alcătuită decât de un practician, singurul în măsură să observe lipsurile legii, cum și

doleanțele celor guvernați de ea.

Funcționarii și pensionarii nu pot decât să mulțumească autorului acestei cărți, care le arată calea ce trebuie să urmeze pentru rezolvarea oricărei chestii de pensie.

Această carte de 140 pagini, constituie o călăuză indispensabilă pentru labirintul vast al pensiilor, iar prețul modest de 60 lei o face accesibilă oricărui interesat.

Buletinul Revizoratului Școlar al Jud. Sălaj

Circularele se vor înregistra imediat, comunica tuturor membrilor corpului didactic și executa întocmai.

Nr. 5489—1936. **Apelul Așezământului pentru ocrotirea oarbilor din Buzău.** Comunicăm în copie cele ce urmează, spre știre și unde este cazul pentru conformare: Domnule Revizor Școlar, Ministerul Sănătății și Ocrotirilor Sociale, a înființat pe data de 1 Aprilie 1936, în orașul Buzău, un Așezământ pentru ocrotirea fetelor oarbe, dela vârsta de 7 ani până la 12 ani. În țara noastră sunt mulți copii orbi, dar părinții celor lipsiți de vedere nu-i trimit în Așezămintele Statului, înființate special pentru ei, fie pentru că nu știu, fie din milă pentru ei și preferă să-i ție fără cultură și fără educație, lipsindu-i astfel de puțința de a-și câștiga singuri existența când sunt majori. Vă rugăm, Domnule Revizor, a face cunoscut Domnilor Învățători, printr'o circulară, că în Așezământul de oarbe din Buzău se primesc fetițe oarbe și rugați-i să binovoiască a sfătui și îndruma pe părinții cari au odrasle oarbe, să le trimită la acest Așezământ, unde fetițele admise sunt interne, întreținute gratuit de Stat, primesc instrucție și educație și învață o meserie potrivită stării lor. Cei interesați vor înainta cerere Direcțiunii Așezământului și vor cere lămuriri. Pentru fetele mai mari de 12 ani se poate cere dispensă. Convinși că veți contribui și Domnia-Voastră la această mare operă de ocrotire, vă mulțumim și vă rugăm să primiți asigurarea deosebitei noastre considerațiuni. Director, Indescifrabil. p. Administrator, Indescifrabil.

Nr. 5540—1936. **Pedepse** : Comunicăm în copie ord. Nr. 191224—1936 al Onor. Ministerul Educației Naționale spre știre : Domnule Revizor, În urma cercetărilor făcute la școala normală de fete din Cernăuți, găsimu-se că elevele Paleu Elena și Chiraton Maria, absolvente ale școlii normale mai sus numită, s'au făcut vinovate de înstrăinarea bibliotecii clasei și drept recunoștință și stimă pentru corpul profesoral, și-au permis să dea în judecată pe directoarea școlii, Ministerul găsimd că după 8 ani de școală, aceste eleve n'au învățat să respecte instituția care le-au crescut, a dispus să li se aplice următoarele sancțiuni : a) Numirea cu titlul provizoriu să li se facă cu întârziere, 3 ani după numirea seriei lor. Până la data numirii să nu lise elibereze diploma. b) Să nu fie numite suplinitoare. Dacă vor fi numite să se ceară revizoratelor școlare, anularea numirii lor. Pe deapsa aceasta s'a dat și publicității. p. Director General, Popescu. Șeful Serv. Ionescu.

No. 5366—1936. **Predarea învățământului Religiei**. Comunicăm în copie ord. Nr. 179306—1936 al Onor. Ministerul Educației Naționale spre știre și confirmare : Domnule Revizor, Vă facem cunoscut, să luați măsuri ca învățământul religiei să se predea în școlile primare, așa cum este fixat în programa analitică. Confesiunile îngrijesc de aceasta prin preoți confesori delegați și confirmați de Minister. Dacă preoți lipsesc, religia se predă de învățătorii școlii. Director, Voinescu. Șeful Serv., Subdirector, F. Teodorescu.

Nr. 5475—1936. **Ora străjerilor la Radio**. Domnule Revizor, Avem onoarea să vă aducem la cunoștință că Secretariatul O. E. T. R. organizând ora Străjerilor la Radio, pe care o difuziază în fiecare Sâmbătă dela ora 17—18, solicită a se da dispozițiunii ca toate școlile din țară, cari sunt înzestrate cu aparate de Radio, să le instaleze într'o sală mare a școlii, unde să fie adunați toți elevii pentru a asculta ora Străjerească. Jertfele materiale și silințele mari ce se depun pentru promovarea acestui minunat mijloc educativ, de propagandă Străjerismului în lumea tineretului, reclamă o mai atentă grijă din partea Domnilor Directori de școli și de a pune la dispoziția aparatele de radio pentru a organiza ascultarea acestei ore a Străjerilor. Ministerul apreciind importanța străjerismului vă invită să luați dispozițiuni urgente ca școlile respective să se conformeze întocmai, învățătorii fiind răspunzători unul fiecare de executare. p. Director, Al. Voinescu. Șef de Serviciu, Subdirector, F. Teodorescu.

Nr. 5987—1936. **Învățători cari au funcționat în jud. Cluj.** Comunicăm în copie adresa Nr. 5021—1936 a Revizoratului Școlar Cluj, spre știre și conformare pentru cei interesați: Domnule Revizor, Având în vedere numărul mare de învățători ce au funcționat temporal în județul nostru la care nu le mai avem adresa, cu onoare Vă rugăm binevoii a face cunoscut tuturor învățătorilor din județul D-Voastre, că acei cari au funcționat în anul 1932 sau în alți ani anteriori acestei date și au de primit salarii restante, diferențe de salarii ori plăți de supliniri, ce au fost ordonanțate și neachitate, să se adreseze de urgență Revizoratului Cluj, spre a li se achita în titluri de consolidare 3% aceste competențe. Toți acei interesați ne vor preciza suma ce o au de primit, când și pentru ce trebuia să primească această suma, indicând comuna și data unde au funcționat în acel timp. Totodată Vă rugăm binevoii a ne comunica data când ați făcut cunoscut învățătorilor cele de mai sus, pentru ca după 30 zile dela cea dată să putem vărsa în favorul statului sumele ce nu vor fi ridicate de învățători. Cluj, la 19 Decembrie 1936. Inspector, Revizor Școlar, Chintoanu. Sub-Revizor Școlar, Popescu.

Nr. 6003—1936. **Important. Termen pentru încasarea amenzilor școlare.** Comunicăm în copie ordinul Nr. 206474—1936 al On. Minister al Educației Naționale, spre știre și conformare: Domnule Revizor, Ministerul de Finanțe ne aduce la cunoștință că organele didactice continuă a da în judecată agenții fiscalului pentru neîncasarea amenzilor școlare în termen de 20 zile prevăzut de legea învățământului primar din 1934.

Cum însă Ministerul Educației Naționale în urma intervenției departementului Finanțelor a stabilit de comun acord ca amenzile școlare să se urmărească și să se încaseze în conformitate cu prevederile legii pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice (conform legii fiscalului), vă facem cunoscut să puneți în vedere direcțiunilor de școli să nu mai acționeze în judecată pe percepții cari nu au încasat amenzile școlare în termen de 20 zile.

În cazul când se va constata că agenții fiscalului nu-și fac datoria, să se aducă la cunoștință Ministerului Finanțelor toate abaterile săvârșite, pentru a aviza asupra sancțiunilor disciplinare ce urmează a se lua asupra funcționarilor vinovați.

Veți da ordin organelor în subordine și veți face cunoscut și d-lor Inspectori școlari ca să retragă imediat acțiunile introduse până în prezent în fața instanțelor de judecată, având ca obiect nerealizarea la timp a amenzilor școlare. Director, Al. Voinescu. Șeful serv. Subdirector, F. Teodorescu,

Rev. școlar, D. ILEA.

